

DECIZIE

07 septembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Iulia Sîrcu
Judecătorii: Iuliana Oprea, Ion Druță
Nicolae Craiu, Mariana Pitic

examinînd, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și Munteanu Ala împotriva lui Godoroja Mihail cu privire la repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Godoroja Mihail, Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala și menținută hotărîrea Judecătoriei Orhei din 10 iulie 2015,

c o n s t a t ă

La 19 septembrie 2014, Munteanu Gheorghe și Munteanu Tamara au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Godoroja Mihail cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanții Munteanu Gheorghe și Munteanu Tamara au indicat că la 04 aprilie 2014 în jurul orei 20⁰⁰ pîrîtul Godoroja Mihail, văzîndu-l în stradă pe vecinul său Munteanu Gheorghe, sub pretextul că ultimul ar fi vorbit ofensator despre el cu alte persoane, a luat o bîtă de lemn din gospodăria sa și apropiindu-se din spate, i-a aplicat cîteva lovituri în regiunea capului lăsîndu-l să zacă la pămînt.

Susțin reclamanții că la 05 aprilie 2014, ora 14⁴⁵, Munteanu Gheorghe a fost transportat cu ambulanța la Spitalul Raional Orhei secția de neurologie unde în urma examinării s-a constatat starea pacientului gravă – conștientă, dar fără grai. La 14 aprilie 2014 a fost externat cu diagnosticul traumatism craniocerebral grav acut, contuzie cerebrală gravă, fractură liniară os parietal pe dreapta și stînga cu trecerea în partea anterioară a bazei craniene, hematom epidural pe dreapta, hemiplegie pe dreapta, disfazie motorizie.

Afirmă că, la 17 aprilie 2014, Inspectoratul de Poliție Orhei a pornit cauza penală nr. 2014270273 în privința lui Godoroja Mihail pentru comiterea infracțiunii prevăzute

de art. 151 alin. (1) Cod Penal și prin sentința Judecătorei Orhei din 20 august 2014 acesta a fost condamnat.

Menționează reclamanții că potrivit raportului de expertiză medico-legală nr. 112/D din 25 aprilie 2014 întocmit în baza datelor examinării medico-legale a documentelor medicale prezentate pe numele cetățeanului Munteanu Gheorghe, s-a constatat: traumatism craniocerebral acut, manifestat prin contuzie cerebrală gravă, fractură liniară a osului parietal drept și osului frontal stîng, hematom epidural frontal pe dreapta, hematom epidural fronto-parietal pe stînga fiind provocate ca rezultat al acțiunii traumatice cu un obiect dur contodent care putea fi o bucată de lemn, posibil prin lovituri repetate, într-un interval de timp de scurtă durată și care, în comun, conform criteriului pericolului pentru viață se califică ca vătămare corporală gravă.

Declară reclamanții că în urma vătămarilor corporale cauzate, Munteanu Gheorghe s-a ales cu grad de invaliditate pe viață primind o dizabilitate fizică și fiind lipsit de capacitatea de muncă în mărime de 100 %, astfel fiind pe viață ținut la pat, lipsit de grai și fără ajutorul unei persoane terțe este în imposibilitate de a se îngriji pe sine. Familia aflîndu-se peste hotarele țării, este nevoită să suporte cheltuieli mari suplimentare de transport pentru a veni în țară și a îngriji de Munteanu Gheorghe. Din acest motiv Munteanu Tamara a angajat în calitate de îngrijitor pe Conduraru Raisa și Filip Vera.

Indică că pe lîngă prejudiciul material cauzat prin vătămarea corporală, Munteanu Gheorghe și Munteanu Tamara au suferit un prejudiciu moral considerabil cauzat prin suferințele psihice și fizice ale lui Munteanu Gheorghe și suferințele psihice ale Tamarei Munteanu provocate de starea sănătății gravă a soțului, neputința medicilor de reabilitare, conștientizarea stării de dizabilitate și incapacitate de muncă cu care s-a ales pe viață victima.

Cer reclamanții admiterea acțiunii, repararea prejudiciului material în mărime de 6135,01 lei – cheltuieli de spitalizare/tratament , 2500 lei – cheltuieli pentru îngrijire și a prejudiciului moral estimat la 200 000 lei, de asemenea compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 3000 lei.

Pe parcursul examinării pricinii reclamanții Munteanu Gheorghe și Munteanu Tamara, l-a care s-a alăturat și fiica acestora Munteanu Ala, și-au concretizat pretențiile din acțiune, solicitînd repararea prejudiciului material în sumă de 15 426, 18 lei și 1523, 74 euro conform cursului valutar la ziua încasării, repararea prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei.

În cadrul ședinței de judecată din 23 iunie 2016, reclamanții Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și fiica acestora Munteanu Ala, prin intermediul reprezentantului – avocatul Popa Marin, și-au mai concretizat pretențiile, solicitînd repararea prejudiciului material în sumă de 44 345,03 lei și 2321,51 euro conform cursului valutar la ziua încasării, repararea prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Orhei din 10 iulie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat cu titlu de prejudiciul material de la Godoroja Mihail în beneficiul lui Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara suma de 21 218, 85 lei – cheltuieli de tratament, 761, 41 euro cheltuieli de procurare a bunurilor pentru necesitate

primordială, 3000 lei – cheltuieli de asistență juridică și 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, acțiunea a fost respinsă. S-a dispus încasarea din contul lui Godoroja Mihail în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 2 683 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016, au fost respinse apelurile declarate de către Godoroja Mihail, Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala și menținută hotărârea Judecătoriei Orhei din 10 iulie 2015.

La 11 aprilie 2016, în termenul prevăzut de art. 434 CPC, Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și Munteanu Ala prin intermediul reprezentantului, avocatul Popa Marin, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016 și hotărîrii Judecătoriei Orhei din 10 iulie 2015 cu emiterea unei noi hotărîri de admitere a acțiunii integral.

Recurenții au invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au apreciat arbitrar probele administrate la dosar, fapt ce a adus la încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material.

Mai indică recurenții că pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei, din considerentul că anterior a participat în calitate de judecător de instrucție în cauza penală de învinuire a lui Godoroja Mihail, și anume la examinarea demersului privind aplicarea măsurii preventive, eliberîndu-l pe Godoroja Mihail de sub arest preventiv.

Declară că instanțele ierarhic inferioare au apreciat arbitrar probele administrate (înscrisuri și bonuri fiscale) ce demonstrează mărimea prejudiciului material solicitat, și anume ce țin de compensarea cheltuielilor de transport tur-retur Italia-Moldova-Italia și cheltuielile suportate pentru îngrijirea lui Munteanu Gheorghe.

Consideră reclamanții că eronat a fost apreciat și cuantumul prejudiciului moral.

La 25 mai 2016, în adresa intimatului Godoroja Mihail a fost expediată copia recursului declarat de către Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La 23 iunie 2016, Godoroja Mihail a depus referință, solicitînd respingerea recursului declarat de Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala ca inadmisibil cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016 și hotărîrii Judecătoriei Orhei din 10 iulie 2015, pe care le consideră întemeiate și legale.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 august 2016 recursul declarat de către Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și

să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 238 alin. (2) CPC, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

Iar prevederile art. 239 CPC stipulează că hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

Din suportul probator prezent la materialele pricinii rezultă că la 19 septembrie 2014, Munteanu Gheorghe și Munteanu Tamara au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Godoroja Mihail cu privire la repararea prejudiciului material și moral.

Pe parcursul examinării pricinii avocatul Marin Popa în interesele reclamantilor Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și fiica acestora Munteanu Ala a concretizat pretențiile din acțiune, solicitînd repararea prejudiciului material în sumă de 15 426, 18 lei și 1523, 74 euro conform cursului valutar la ziua încasării, repararea prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei.

În cadrul ședinței de judecată din 23 iunie 2016, reprezentantul reclamantilor Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și fiica acestora Munteanu Ala și-au mai concretizat o dată pretențiile, solicitînd repararea prejudiciului material în sumă de 44 345,03 lei și 2321,51 euro conform cursului valutar la ziua încasării, repararea prejudiciului moral în sumă de 200 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în mărime de 3000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Orhei din 10 iulie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat cu titlu de prejudiciul material din contul lui Godoroja Mihail în beneficiul Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara suma de 21 218, 85 lei – cheltuieli de tratament, 761, 41 euro cheltuieli de procurare a bunurilor pentru necesitate primordială, 3000 lei – cheltuieli de asistență juridică și prejudiciul moral în valoare de 50 000 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă. S-a dispus încasarea din contul lui Godoroja Mihail în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 2683 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016, au fost respinse apelurile declarate de către Godoroja Mihail, Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala și menținută hotărîrea Judecătoriei Orhei din 10 iulie 2015.

Analizînd circumstanțele expuse și prin prisma normelor de drept citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că contrar standardelor procedurale recunoscute, prima instanță a soluționat prezenta pricină fără a se expune asupra pretențiilor Alei Munteanu față de pîrîtul Godoroja Mihail, indicînd atît în partea motivării, cît și în dispozitivul hotărîrii din 10 iulie 2015 că cheltuielile suportate pentru tratament în legătură cu spitalizarea și procurarea medicamentelor în mărime de 21 218, 85 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 3000 lei, 761, 41 euro – cheltuielile pentru procurarea bunurilor de necesitate primordială și prejudiciul moral în mărime de 50 000 lei se încasează

doar în beneficiul lui Munteanu Gheorghe și Munteanu Tamara, în rest acțiunea de respins.

Prin urmare acțiunea Alei Munteanu privind repararea prejudiciului material și moral a fost respinsă, însă din conținutul hotărârii primei instanțe, nu rezultă motivele repingerii acesteia.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016, instanța de apel a menținut hotărârea primei instanțe, la fel neexpunându-se în privința pretențiilor apelantei/reclamantă Munteanu Ala față de pîrîtul Godoroja Mihail.

Astfel, Curtea de Apel Chișinău nu a corectat omisiunea respectivă din hotărârea primei instanțe, contrar prevederilor art. 373 alin. (1) CPC, care consacră expres obligațiunea instanței de apel de a verifica în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

Mai mult ca atît, instanța de apel în dispozitivul deciziei indică că cererea de chemare în judecată este înaintată de Munteanu Gheorghe și Munteanu Ala, omițînd-o pe Munteanu Tamara.

În consecință, instanța de recurs conchide că la caz exigențele legalității și temeiniciei unei hotărâri judecătorești nu au fost respectate.

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei), ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

Date fiind cele relevate, se constată cu certitudine că instanța de fond a soluționat pricina fără a se expune asupra tuturor pretențiilor invocate în acțiune, iar instanța de apel, contrar obligațiilor de verificare ce îi revin conform legii, a menținut hotărârea instanței inferioare fără a remedia omiterile admise de către prima instanță.

Se reiterează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectivele omisiuni de procedură și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art.432 alin.(3) lit.d) si f) CPC), Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează asupra remiterii pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că hotărârile judecătorești pronunțate nu satisfac standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc și că s-a constatat într-o manieră certă încălcarea procedurii de citare legală la examinarea cauzei în ordine de apel, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și Munteanu Ala, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016 și a remite pricina spre rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara și Munteanu Ala.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 09 martie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Munteanu Gheorghe, Munteanu Tamara, Munteanu Ala împotriva lui Godoroja Mihail cu privire la repararea prejudiciului material și moral, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iuliana Oprea

Ion Druță

Nicolae Craiu

Mariana Pitic